

TÜRKİYE TARIM SEKTÖRÜ

Elverişli coğrafi koşullara ve iklime, zengin bir toprak yapısına ve biyolojik çeşitliliğe sahip olan Türkiye’de, tarım önde gelen sektörlerden biridir. 2000 yılında, tarımsal üretimin Türkiye’nin gayrisafi yurt içi hasılasındaki payı % 10,1 iken, bu rakam 2009’da % 8,3’e gerilemiştir. Bu süre zarfında, Türkiye tarımdan sanayi ve hizmet sektörüne doğru gerçekleşen ekonomik dönüşümünü sürdürmüştür. Gayrisafi yurt içi hasıladaki payının düşmesine rağmen, Türkiye’deki tarımsal üretim seviyesi 2000 yılından bu yana artış göstermektedir.

Tarım, daha ziyade doğal sebeplerden, bir başka deyişle zengin toprak kaynakları, biyolojik çeşitlilik, elverişli iklim ve jeolojik şartlardan dolayı Türkiye için her zaman önde gelen bir sektör olmuştur. Son dönemlerde, özel girişimcilerin tarım sektöründe yatırım yapmaya olan ilgileri artmaktadır. Tarım sektörü nüfusun büyük çoğunluğunun gıda ihtiyaçlarını karşılayarak Türkiye’yi dış kaynaklara bağımlı olmaktan korumakta, tarıma bağlı diğer sektörlerin ham madde tedarikini de gerçekleştirerek Türkiye’nin sosyal ve ekonomik gelişiminde çok önemli bir rol oynamaktadır.

2000 yılında, % 10,1 olan tarımsal üretimin gayrisafi yurt içi hasıladaki payı 2009 yılında, % 8,3’e gerilemiştir.⁵ Bu dönemde, Türkiye tarım sektöründen endüstri ve hizmet sektörüne doğru gerçekleşmekte olan ekonomik dönüşümünü sürdürmüştür. Gayrisafi yurt içi hasıladaki payı düşmesine rağmen tarımsal üretim 2000 yılından beri artış göstermektedir. 2007 yılında kuraklığa bağlı olarak düşen üretilen ürün miktarı, 2008 başından itibaren tekrar artışa geçmiştir. 2008 yılında 73 milyar TL olan tarımsal üretim, 2009 yılında 79 milyar TL seviyesine ulaşmıştır.

İklim ve çevre koşullarına bağlı değişimlere ve dalgalanmalara açık yapısı, pazarlama alanında taşıdığı riskler ve hızlı nüfus artışı gibi faktörlerin tamamının yoğun olarak yaşandığı son 8 yılda Tarım sektörü, küreselleşmenin etkileri ve dünyayı saran ekonomik krizlere rağmen büyümeye devam etmiş ve son 50 yılın en istikrarlı dönemine ulaşmıştır.

Türkiye’de Tarım Sektörü son dönemde;

- %2,4’lük büyümesi,
- 62 Milyar Dolar’a yaklaşan Gayri Safi Yurtiçi Hasılası,

- 12,7 Milyar Dolar tarım ürünleri ihracatı,
- Önemli Uluslararası kuruluşların açıkladığı raporlarda tarımsal ekonomik büyüklük açısından; Fransa, İspanya ve İtalya gibi ülkeleri geride bırakarak Avrupa’da 1’inci sıraya,
- Dünyada ise 7’inci sıraya yükselmiş ve Dünya tarımında en önemli aktörlerden birisi olmuştur.

Tarım sektörü şiddetli kuraklık ve küresel finans krizlerine rağmen son 8 yılın 7’sinde büyüme göstererek son 50 yılın en istikrarlı dönemini yaşamaktadır. Ülkemiz 62 milyar dolarlık tarımsal hasılası ile dünyanın yedinci büyük tarım ülkesidir. Türkiye, fındık, kayısı, incir, kiraz, vişne, ayva ve haşhaş tohumu üretiminde dünyada birinci sırada yer alırken, 6 üründe ikinci, 8 üründe üçüncü sırada yer almaktadır.

Türkiye’de tarım sektörü, son 14 çeyrekte kesintisiz büyümüştür. 2012 yılında Türkiye ekonomisi yılın ilk çeyreğinde yüzde 3,3 ikinci çeyreğinde yüzde 2,9 olmak üzere yılın ilk altı ayında yüzde 3,1 büyürken, tarım sektörünün ilk 6 aydaki büyümesi ise yüzde 4,2 olarak gerçekleşmiştir. Bu çerçevede, 2012 yılı içerisinde ekonominin büyüme oranında düşüş yaşanırken, tarım sektörünün bu düşüşten etkilenmediği ve ekonominin geneli üzerinde bir büyüme oranı gerçekleştirdiği görülmektedir.

Türkiye, 2012 yılı itibariyle 24 milyon hektar tarım arazisi bulunmakta ve 6 milyon 200 bin kişi, yani her 4 kişiden biri, tarım sektöründe çalışmaktadır. 2002 yılında 23 milyar dolar olarak gerçekleşen tarımsal hâsıla 2012 yılında 62 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. 2012 yılında Türkiye’nin milli geliri 774 milyar dolar iken, tarımsal hasıla 62 milyar dolar olmuştur. 2012 yılında çalışan sayısı azalmasına rağmen tarımsal hasılanın artmasının sebebi ise verimliliğin artmasıdır. Türkiye’de nüfusun yüzde 25’inin tarım sektöründe çalışırken, Avrupa’da bu oranın yüzde 4 düzeyindedir. Bu durumda da tarımsal istihdamın giderek azalması gayet doğaldır.

Tarım ürünleri ihracat rakamları değerlendirildiğinde, 2012 yılının Aralık ayındaki ihracat rakamları bir önceki yılın aynı ayına göre yüzde 1,19 oranında azalışla 1 milyar 845 milyon dolara gerilemiştir. Tarımın ihracat içerisindeki payı ise yüzde 15,53 olmuştur. Tarım ihracatı 2012 yılında bir önceki yıla göre yüzde 7,19 oranında artışla 19 milyar 158 milyon dolara

yükselmiştir.

Tarım sektörü içerisinde kullanılmamasına rağmen bazı hammaddeler tarım sektörü içerisinde yer almaktadır. Örneğin, kauçuk, dokuma elyafı, selüloz gibi ürünler sanayi hammaddesi olarak kullanılmaktadır. Bu durumda da tarım sektörünün ithalat kalemlerinde 6-7 milyar dolarlık artış görülmektedir.

2012 yılında buğday ve arpa üretiminin yaklaşık yüzde 40'ını sağlayan Doğu Anadolu ve İç Anadolu bölgelerinde, ilkbahar yağışlarının yetersiz olması nedeniyle saman veriminde azalma yaşanmıştır. Yaşanan bu azalma neticesinde, samana dayalı beslenme alışkanlığı uygulayan hayvan yetiştiricileri saman bulmakta zorlanmışlardır. Piyasada yeterli ürünün bulunmaması, saman fiyatlarının yüzde 400'e varan artış yaşamasına ve samanın 2012 yılında zam şampiyonu olmasına neden olmuştur.

Ülkemizde tarım sektörüne yatırım gün geçtikçe artmaktadır. 2002 yılı içerisinde tarım sektörüne yabancı sermaye girişi 14 milyon dolar iken, 2012 yılının ilk 10 ayında 2.1 milyar dolar sermaye girişi gerçekleşmiştir.

2012 yılında çiftçilere 7 milyar 431 milyon lira nakit karşılıksız destek verilmiştir. Bakanlık, yapılan desteklemelerin 2013 yılı içerisinde 9 milyar liraya çıkacağını açıklamıştır. Hükümet'in tarım desteği için 2013 bütçesinde %17'lik bir artışa gitmesi, tarım sektörünün gelişmesi ve düşük faiz ortamında tarım sektörünün kredibilitesinin artması sektör için çok önemlidir.

Bununla birlikte ülkemiz ekonomisi gibi tarım sektörünün büyüme rakamları da yüksek oranlı borçlanma ile gerçekleşmektedir. Tarım işletmeleri açısından bakıldığında banka kredi borçları, enerji borçları, tarım kredi borçları ve kredi kartı borçları artmaya devam etmektedir. 2011 yılı içerisinde gerçekleştirilen yeniden yapılandırmalar çiftçilerimizi rahatlatmış olsa da borç sorunlarının çözülemediği görülmektedir. Bu nedenle de, çiftçilerimiz, borçlarını büyük oranda borçla ödemeye devam etmektedir.

2012 yılı içerisinde küçükbaş hayvan sayısı Cumhuriyet tarihinde ilk defa artışa geçip 32.3 milyon olmuştur. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının sadece 25 milyon anaç koyun kaydettiği, bunun da en az 35 milyon koyun anlamına geldiği ifade edilirken, bu rakamın 10 sene önce 29 milyon olduğu belirtilmiştir. Büyükbaş hayvan varlığı da gerçekleşen yüzde 25'lik artışla, 9,8 milyondan 12,4 milyona yükselmiştir.

2013 yılının Ocak ayında uygulanan zamlar ve artan vergiler nedeniyle enflasyonun yükselişe geçmiştir. Olumsuz hava koşulları ve artan tarım ürünleri fiyatlarının 2013 yılının ilk çeyrek aylık rakamlarına olumsuz yansımaları beklense de, orta vadede dengelenmenin sağlanacağı öngörülmektedir.

Türkiye, dünyanın en büyük 17. ekonomisi olmasına karşın 2008 yılında dünya tarımsal ürünler ihracatı sıralamasında 10.5 milyar USD ile 25. Sıradadır

Tarımsal Ürünler İthalatı Ülke Sıralaması

Dünya Tarımsal Ürünler İhracat Miktarları (Milyon \$)						
Sıra No	Ülkeler	1999-2001	2003-2005	2006	2007	2008
1	ABD	55.293,28	63.848,64	71.379,14	92.679,45	118.280,70
2	Danimarka	30.031,26	46.843,24	54.938,62	67.638,32	79.045,19
3	Almanya	24.097,24	38.175,95	47.364,25	57.507,50	70.841,24
4	Fransa	33.680,62	45.322,17	50.378,33	58.809,61	68.020,47
5	Brezilya	14.215,28	26.310,60	34.682,47	42.815,91	55.362,86
6	Belçika	17.175,37	25.377,22	29.368,25	34.781,81	41.133,16
7	İtalya	15.735,24	23.458,96	27.809,93	31.571,02	37.074,77
8	Kanada	15.852,70	19.986,88	24.744,67	29.540,26	36.965,17
9	İspanya	14.178,28	23.604,24	26.736,29	31.058,72	36.463,41
10	Çin	16.641,82	21.703,86	26.188,43	32.160,76	35.902,77
11	Arjantin	10.873,33	15.898,26	19.635,85	27.222,89	35.711,60
12	Endonezya	4.814,98	9.110,46	14.270,27	17.522,46	27.939,01
13	Malezya	6.153,29	10.425,41	12.867,46	17.672,65	25.004,78
14	İngiltere	15.239,39	19.984,65	19.572,62	22.874,33	24.992,83
15	Avusturya	15.271,05	18.775,22	21.534,70	23.642,54	24.065,80
16	Tayland	7.284,66	11.530,29	15.071,77	17.913,29	23.769,53
17	Danimarka	9.022,12	12.716,63	15.038,64	16.481,38	18.665,13
18	Hindistan	4.941,85	7.527,43	11.257,55	16.707,72	17.307,20
19	Meksika	7.291,77	9.689,08	13.427,62	14.388,89	15.542,25
25	TÜRKİYE	3.974,65	6.164,73	6.328,91	6.541,80	10.563,58

Kaynak: FAOSTAT 2008

Türkiye Tarım Ürünleri İhracat Listesi (2008)

Ürün	Miktar (Ton)	Tutar (\$)	Birim Fiyatı (\$/Ton)
Kabuklu Fındık	134.663	778.965.000	5.785
Domates ve Türevleri	439.729	388.584.000	884
Limon, Limon Suları	221.798	202.874.000	915
Mandalina	301.319	196.086.000	651
Üzüm, Üzüm Suları	202.023	169.407.000	839
Greyfurt	130.226	81.776.000	628
Kuru Soğan	210.936	32.937.000	156

Kaynak: FAOSTAT 2008

Türkiye İşlenmiş Tarım Ürünleri İhracat Listesi

Ürün	Miktar (Ton)	Tutar (\$)	Birim Fiyatı (\$/Ton)
Buğday Unu	1.239.120	640.674.000	517
Hazır Gıda	188.031	551.049.000	2.931
Kavrulmuş Fındık	85.680	520.015.000	6.069
Unlu Mamuller	205.612	419.159.000	2.039
Çikolata ve Türevleri	128.959	355.512.000	2.757
Kuru Üzüm	199.234	349.539.000	1.754
Kuru Kayısı	98.178	313.496.000	3.193
Şekerlemeler	102.196	287.867.000	2.817
Meyve ve Türevleri	90.463	279.460.000	3.089
Doymuş Yağ	150.291	262.647.000	1.748
Turşu	164.405	193.343.000	1.176
Ayçiçek Yağı	98.794	164.752.000	1.668
Kuru İncir	33.123	162.908.000	4.918

Kaynak: FAOSTAT 2008

Türkiye Tarım Ürünleri İthalat Listesi

Ürün	Miktar (Ton)	Tutar (\$)	Birim Fiyatı (\$/Ton)
Buğday	3.708.000	1.483.190.000	400
Soya Fasulyesi	1.239.070	647.900.000	523
Mısır	1.151.410	381.938.000	332
Ay Çekirdeği	455.995	365.145.000	801
Tütün	63.331	287.678.000	4542
Mercimek	191.683	243.967.000	1273
Koyun Derisi	81.273	161.010.000	1981
Kakao Çekirdeği	59.264	158.294.000	2671
Kolza Tohumu	216.327	148.132.000	685
Don Yağı	132.427	131.660.000	994

Kaynak: FAOSTAT 2008

Türkiye İşlenmiş Tarım Ürünleri İthalat Listesi

Ürün	Miktar (Ton)	Tutar (\$)	Birim Fiyatı (\$/Ton)
Pamuk Lifi	613.435	1.000.140.000	1.630
Ayçiçek Yağı	411.760	647.096.000	1.572
Hurma Yağı	439.569	462.337.000	1.052
Kauçuk	127.784	364.302.000	2.851
Gıda Katkı Maddeleri	63.251	293.239.000	4.636
Yemlik Soya	359.556	158.425.000	441
Öğütülmüş Pirinç	179.603	144.310.000	803
Damıtma Katkı Maddeleri	521.855	142.297.000	273
Mısır Yağı	83.092	139.162.000	1.675
Gluten Yemi	557.370	138.189.000	248

Kaynak: FAOSTAT 2008

KONYA TARIM SEKTÖRÜ

Konya ili 40,814 km² (göller hariç 38,873 km²) yüzölçümü ile ülke yüzölçümünün %5.2'sini oluştururken, yüzölçümünün büyüklüğü açısından iller arası sıralamada birinci sırada yer almaktadır. Konya ili arazisinin %55.1'ini tarım arazisi, %18.7'sini çayır-mera, %13.2'sini orman-fundalık ve %13'ünü de tarım dışı arazi oluşturmaktadır. Deniz seviyesinden yüksekliği 570 - 1,700 metre arasında değişen il topraklarının büyük bölümü yer yer engebelerle kesilen geniş düzlüklerden oluşur. İlin kuzey-doğu ve batı bölgelerinde oldukça büyük ve düz ovalar yer alırken güney bölgesi engebeli bir arazi yapısına sahiptir. Doğuda Ereğli, Karapınar Ovaları, kuzeyde Tuz Gölünün batısında uzanan Cihanbeyli, batıda Beyşehir Gölü'nün doğusunda Beyşehir, güneyde Çumra ovaları ile ilin ortasında yer alan Konya Ovası en önemli düzlüklerdir.

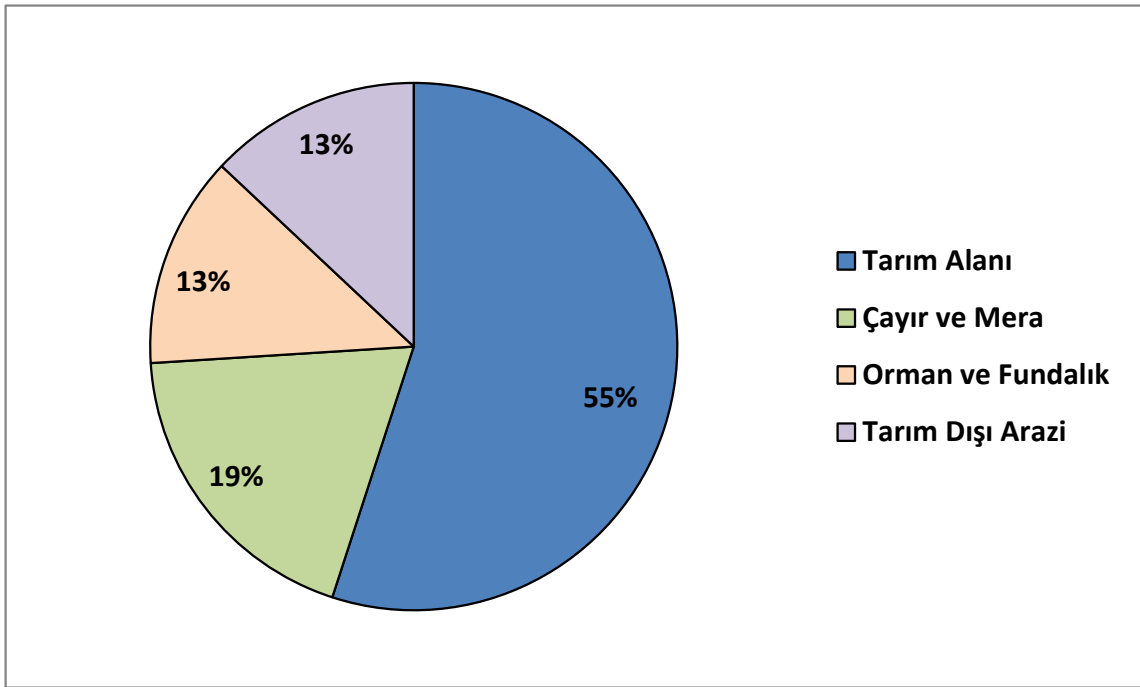
Tarıma elverişli arazinin büyük bir bölümünde tarla tarımı yapılan Konya ilinde çoğunlukla orta ve büyük ölçekte tarım işletmeleri mevcut olup işletme başına ortalama arazi büyüklüğü Türkiye genelinin üzerindedir. İlde ortalama işletme büyüklüğü 140 dekar iken ortalama arazi büyüklüğü Türkiye genelinde 70 dekadır.

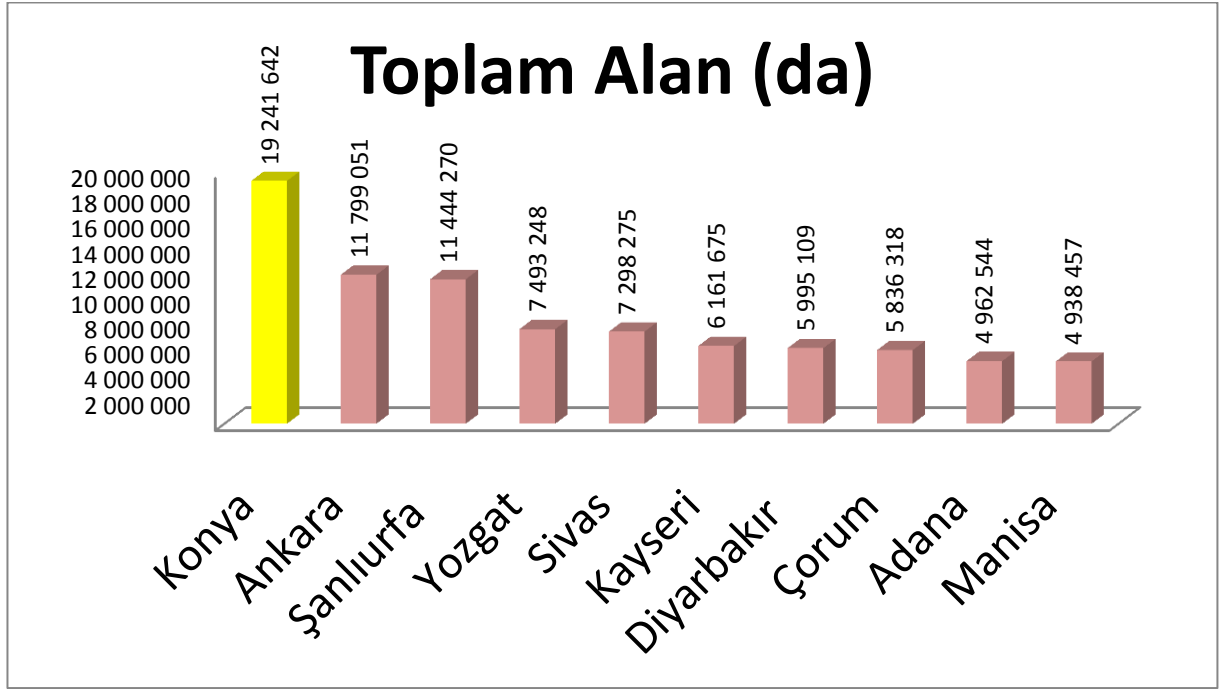
En geniş tarım arazisine sahip olan ilçeler Cihanbeyli, Yunak, Karatay ve Çumra'dır. Çayır ve Mera olarak Karapınar, Cihanbeyli, Karatay ilçeleri, Orman ve Fundalık alan olarak ise Beyşehir, Seydişehir ve Hadim ilçeleri öne çıkmaktadır. Hadim, Taşkent, Bozkır, Güneysınır,

Yalılıyık, Seydişehir, Derebucak, Ahırlı, Akören gibi il merkezinin güney, güneybatısında kalan ilçelerde tarım alanının payı diğer ilçelere göre daha düşüktür. İlin kuzey ve kuzeydoğusundaki ilçelere göre daha dağlık olan bu bölgede ormanlık ve tarım dışı arazinin payı daha yüksektir. Geniş düzlüklerden oluşan Ereğli, Cihanbeyli, Sarayönü, Yunak gibi ilçelerde ise orman ve fundalık ya hiç yoktur ya da yok denecek kadar azdır.

Tarım Arazilerinin Kullanımı

Konya Arazisinin Kullanıma Göre Dağılımı

Konya, 2.2 milyon hektarlık tarım alanı ile ülkenin toplam tarım alanının %8,5'ini karşılamaktadır. Konya ilinin toplam 38.257 km² olan yüzölçümünün 2.247.857 hektar alanı tarım elverişli durumdadır. Tarıma elverişli arazinin ise 377.426 hektarı sulanmakta olup KOP (Konya Ovaları Projesi) ile sulanması planlanan arazi miktarı 645.205 hektardır. Bu proje gerçekleştirildiğinde il ekonomisine önemli bir katkı sağlanacaktır.

Konya tarımsal alan göstergeleri

Konya	Alan (Dekar)	Payı (%)	Türkiye Sıralaması
Toplam Alan	19.241.642	100	1.
Ekilen Alan	12.538.905	65,1	1.
Nadas	6.132.277	31,8	1.
Sebze Bahçeleri	180.584	0,9	16.
Meyve Alanları	389.876	2,2	26.

TARIM SEKTÖRÜ DEĞERLENDİRMESİ

FEYZULLAH ALTAY

Konya İl Arazisinin İlçeler İtibariyle Dağılımı (Ha) (2011)

İlçe Adı	Tarım Alanı	Çayır ve Mera	Orman ve Fundalık	Tarım Dışı Arazi	Toplam Alan
Karatay	171,960	89,000	663	20,195	281,818
Meram	62,064	17,000	40,901	48,056	168,021
Selçuklu	89,942	28,000	14,397	51,292	183,631
Ahırlı	5,736	352	21,444	6,206	33,738
Akören	22,323	6,200	20,416	7,116	56,055
Akşehir	34,382	5,266	23,467	22,185	85,300
Altınekin	77,966	33,572	0	5,000	116,538
Beyşehir	65,373	19,133	77,263	50,404	212,173
Bozkır	20,054	10,900	46,699	32,200	109,853
Cihanbeyli	219,992	98,484	0	45,000	363,476
Çeltik	39,338	10,916	0	8,829	59,083
Çumra	151,698	33,529	7,837	16,000	209,064
Derbent	15,488	511	11,636	2,583	30,218
Derebucak	2,792	0	41,581	5,452	49,825
Doğanhisar	23,794	3,136	20,757	4,000	51,687
Emirgazi	75,168	7,754	1,441	3,964	88,327
Ereğli	131,384	76,835	7,981	9,800	226,000
Güneysınır	29,000	1,500	11,438	10,300	52,238
Hadim	20,000	4,000	54,258	30,108	108,366
Halkapınar	7,500	19,563	11,414	8,363	46,840
Hüyük	21,022	3,000	15,074	15,847	54,943
İlgın	119,055	13,690	23,262	9,568	165,575
Kadınhanı	149,134	27,000	4,416	6,000	186,550
Karapınar	150,000	130,444	2,013	11,460	293,917
Kulu	138,139	32,500	0	35,000	205,639
Sarayönü	115,480	30,700	1,605	7,744	155,529
Seydişehir	40,333	4,790	62,182	28,952	136,257
Taşkent	5,900	7,200	16,650	13,013	42,763
Tuzlukçu	50,799	6,672	0	4,132	61,603
Yalıhüyük	4,024	14	1,206	6,980	12,224
Yunak	188,020	39,800	188	6,098	234,106
Toplam	2,247,860	761,461	540,189	531,847	4,081,357

Kaynak: Konya İl Gıda, Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü

İl tarım alanlarının büyük bir bölümü (%97.6) tarla alanı olarak kullanılmaktadır. Tarla alanı olarak kullanılan alanın yaklaşık %61'inde ekim yapılmakta %39'u ise nadasa bırakılmaktadır. Ekim yapılan alanların önemli bir bölümünde ise tahıl tarımı söz konusudur.

İlde tarla tarımı dışında kalan meyvelik alan %1.4, sebzelik alan ise %1 gibi çok küçük bir yer kaplamaktadır.

Konya, özellikle buğday, şekerpancarı, çavdar, fasulye, havuç ve baklagiller alanında önemli üretim miktarları ile Türkiye'nin ihtiyacını karşılamaktadır.

Konya toplam 19,2 milyon dekarlık alanı ile Türkiye'de ilk sırada yer almaktadır. Konya aynı şekilde ekilen alan ve nadasa bırakılan alan açısından da Türkiye'de ilk sırada yer almaktadır.

Konya sebze bahçeleri alanı bakımından 16. sırada (180 bin dekar) yer alırken ilk üç sırada; Ankara (479 bin dekar), Bursa (457 bin dekar) ve Antalya (455 bin dekar) yer almaktadır.

Meyve bahçeleri alanı bakımından Türkiye sıralamasında Konya, 389 bin dekarlık alanı ile 26. sırada yerini almıştır. Meyve bahçeleri alanında ilk sırada yer alan iller ise; Ordu (2,2 milyon dekar), Aydın (2,1 milyon dekar) ve Manisa'dır (1,8 milyon dekar).

Konya'nın tarım üretimi açısından öne çıktığı ürünler ağırlıklı olarak tarla ürünleridir. Konya; buğday, şekerpancarı, fasulye, çavdar, çemen otu üretiminde Türkiye'de en çok üretim yapan il konumundadır.

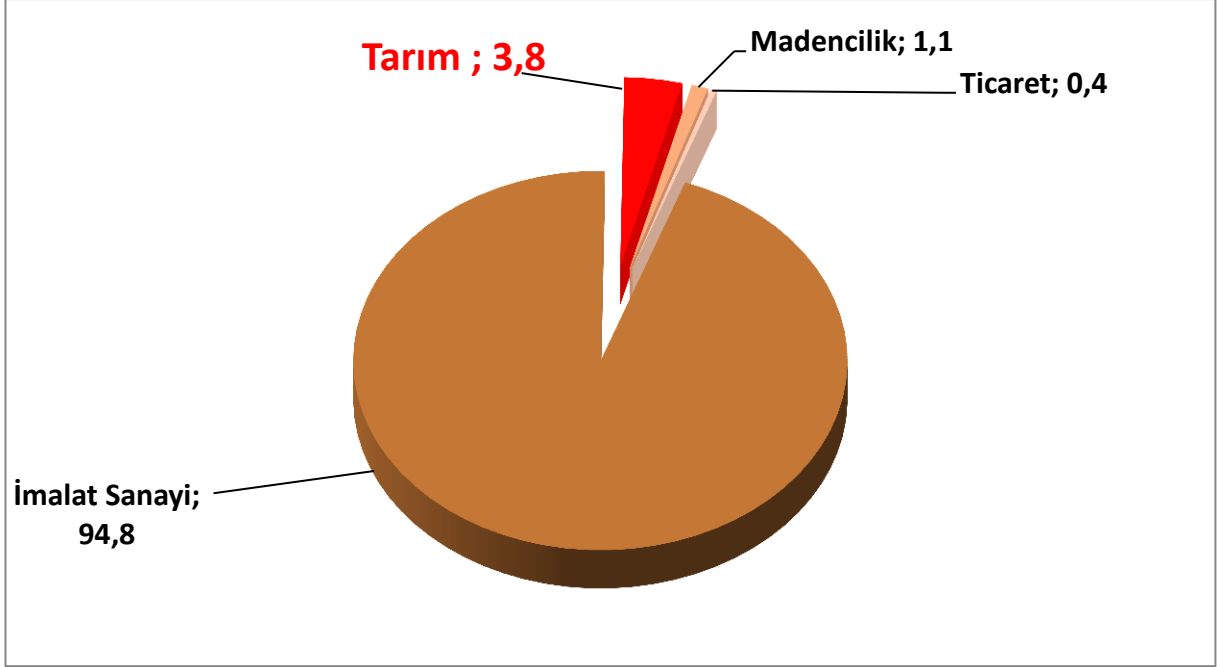

Konya'nın Türkiye Sıralamasında İlk Üç Sırada Olduğu Tarımsal Ürünler

Tarımsal Ürünleri - 2011				
Türü	Sıra	Ürün Adı	Üretim Miktarı (ton)	Türkiye Sırası
Tarla Ürünleri	1	Buğday (Diğer)	1.753.190	1.
	2	Buğday (Durum)	691.624	1.
	3	Çavdar	52.435	1.
	4	Çemen Otu	132	1.
	5	Fasulye (Kuru)	59.886	1.
	6	Şekerpancarı	4.686.332	1.
	7	Kimyon	4.104	2.
	8	Sorgum (Dane)	66	2.
	9	Aspir	3.025	3.
	10	Bezelye	440	3.
	11	Haşhaş (Kapsül)	6.969	3.
	12	Haşhaş (Tohum)	7.666	3.
	13	Mercimek (Yeşil)	2.860	3.
Sebzeler	1	Havuç	422.093	1.
	2	Mantar (Kültür)	3.650	3.
Meyveler	1	İğde	403	2.

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

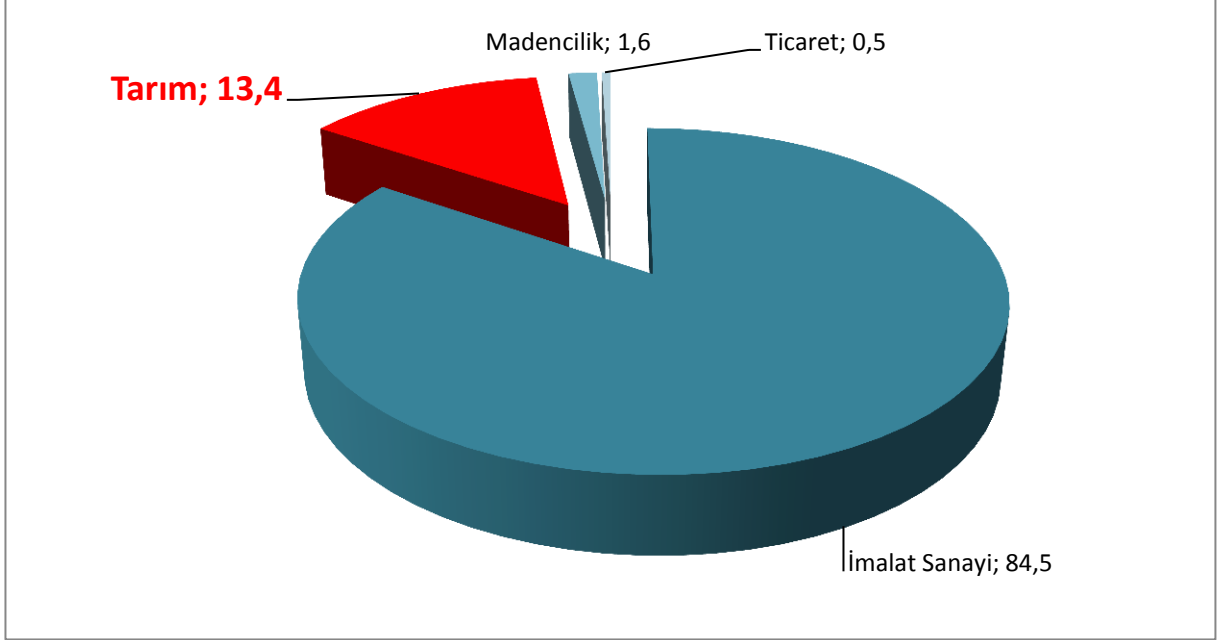
İhracatın Sektörel Dağılımı

Konya Tarımsal Ürün İhracatı (\$)

Sıra	Fasıl adı	2012
1	Süt ürünleri	65.527.877
2	Değirmencilik Ürünleri	46.908.846
3	Kakao ve kakao ürünleri	39.455.478
4	Pastacılık Ürünleri	32.477.827
5	Şeker	19.914.515
6	Sebze ve Meyve	15.156.196
7	Yenilen çeşitli gıda ürünler	7.620.248
8	Hayvansal ve bitkisel yağlar	5.826.958
9	Yenilen meyvalar	4.528.696
10	Diğer Hayvansal Ürünler	3.490.120

İthalatın Sektörel Dağılımı

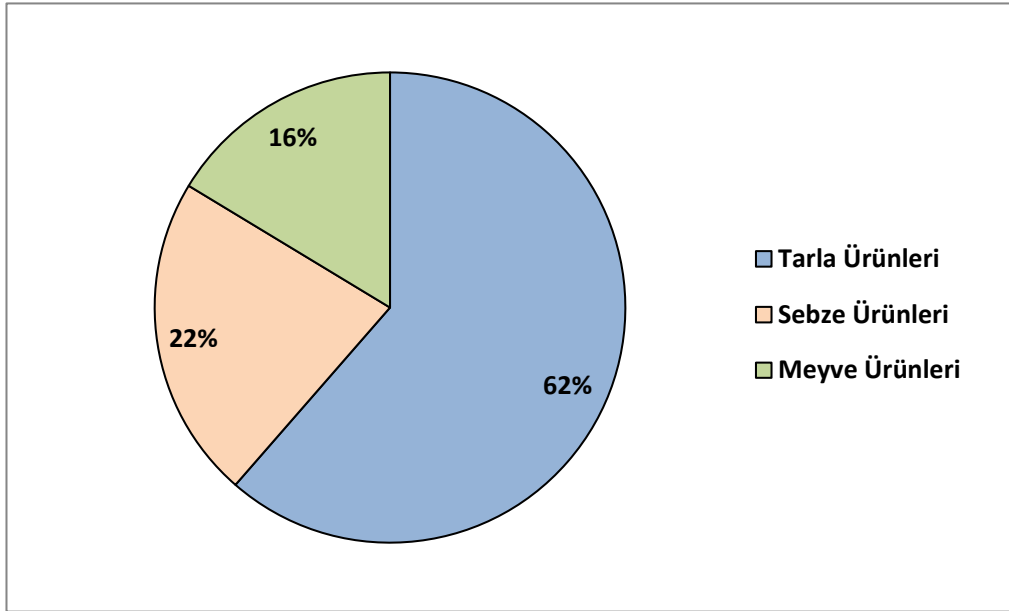

Konya Tarımsal Ürün İthalatı (\$)

Sıra	Fasıl adı	2012
1	Hububat	169.485.568
2	Gıda sanayiinin kalıntı ve döküntüleri	16.726.916
3	Yağlı tohum ve meyvalar	13.973.001
4	Etler ve yenilen sakatat	13.152.260
5	Hayvansal ve bitkisel katı ve sıvı yağlar	11.272.633
6	Canlı hayvanlar	10.688.285
7	Süt ürünleri	8.293.486
8	Kakao ve kakao müstahzarları	7.560.232
9	Canlı ağaçlar ve diğer bitkiler	2.409.504
10	Meşrubat, alkollü içkiler ve sirke	1.450.172

İl tarımının en gelişkin kolu bitkisel üretimdir. Konya’da en çok tarla bitkileriyle sebze ürünleri yetiştirilmektedir. İlde yetiştirilen kültür bitkilerinden buğday, arpa, mısır, çavdar, fasulye, şekerpancarı, haşhaş, kimyon, ve patates tarla bitkilerinin başlıklarını oluşturmaktadır. Tahıl tarımı ve endüstriyel ürünlerden şekerpancarı üretimine dayalı bitkisel üretim, Konya tarımının temel ürün grubunu teşkil etmektedir. İlde tahıl ve endüstriyel ürünler dışında sebze ve meyve ürünleri üretimi de önemli bir tarımsal uğraş alanıdır.

Konya İli Bitkisel Üretim Değerinin Dağılımı

Konya’da üretilen bitkisel ürünlerin üretim değerinin %62’sini tarla ürünleri oluştururken, %22’sini sebze ürünleri ve %16’sını da meyve ürünleri oluşturmaktadır. İl bitkisel üretim değerinin yapısı, Türkiye geneli itibariyle değerlendirildiğinde; il bitkisel üretim yapısının Türkiye bitkisel üretiminden farklı bir görünüm arz ettiği dikkati çekmektedir. Türkiye genelinde gerek tarla ürünleri gerekse sebze ve meyve ürünleri üretimi bitkisel üretim içinde eşit bir ağırlığa sahip iken (yaklaşık olarak %30-35) Konya’da tahıl ve şekerpancarı başta olmak üzere tarla ürünleri üretiminin ağırlıklı olduğu bir yapı söz konusudur.

Konya ilinde ana tarımsal faaliyet kolu bitkisel üretimdir. İlde bitkisel üretim doğal koşullara ve arazinin topografik yapısına göre biçimlenmiş olup, yaygın olarak tahıl üretimi yapılmaktadır. Sulamaya açılan alanların artması ile birlikte endüstriyel bitkiler ve sebze-

meyve üretiminde gelişmeler sağlanmıştır.

Tarımsal faaliyetler içinde hayvancılık özel bir ağırlığa sahiptir. Geniş bir alana yayılan il toprakları hayvancılık için uygun bir ortam oluşturmaktadır. İlde yağışların yetersizliğine bağlı olarak bitkisel üretim yapan çiftçiler ikinci bir faaliyet kolu olarak hayvancılığa yönelmişlerdir. Konya, hayvan varlığı bakımından Türkiye içinde önemli bir paya sahiptir.

Konya, Türkiye'nin buğday üretim merkezidir.

Konya; kuru fasulye, tavuk yumurtası, havuç, un, tuz ve şeker üretiminde Türkiye lideridir. Türkiye'nin tuz ihtiyacının %65 i Konya'da üretilmektedir.

Bitkisel Üretim

Ürün Adı	Üretim (Ton)
Şeker Pancarı	4.686.332
Buğday	2.44.814
Domates	136.276
Yonca	932.923
Arpa	929.071

Ürün Adı	Üretim (Ton)
Havuç	427.093
Mısır	612.159
Elma	72.462
Üzüm	61.445
Vişne	25.908

Hayvan Varlığı

Cinsi		Sayısı
Sığır	Yerli	317.247
	Melez	157.583
	Kültür	315.602
Sığır Toplam		790.432
Küçük Baş	Koyun	1.475.300
	Keçi	149.398
Küçük Baş Toplam		1.624.698
Manda		98
Kanatlı		11.290.705
Arı Kovanı		80.465

KOP (Konya Ovası Sulama Projesi) Projesi

Küreselleşmenin etkisiyle birlikte dünyada ve Türkiye`de su sıkıntısı yaşanmakta ve bu sıkıntı en fazla tarım sektörünü etkilemektedir. Tarım sektöründeki su sıkıntısı tarım makine sektörünü de etkilemektedir. Su sıkıntısı ile tarlasını ekemeyen çiftçi, ürünü olmadığı için tarım makinelerini kullanamamaktadır. Konya`da iklim itibariyle kuraklığın bölgede kendini göstermesi, kuraklığı önlemek için çalışmaların yapılmasını da beraberinde getirmiştir. Yapılan çalışmalar içinde en önemli proje ise KOP`tur.

KOP; Konya Kapalı Havzası`nda su kaynaklarının yetersiz olması nedeniyle, komşu havzalardan yeni su kaynakları temin etmeye yönelik olarak geliştirilen projelerden birisidir. Bu nedenle KOP projesi hem Konya hem tarım sektörü için oldukça önemli bir projedir. Tarım ve tarım makineleri sektörü açısından önemli bir proje olan KOP projesinin bir an önce tamamlanması gerekmektedir.

KOP`un tamamlanması ile birlikte tarım ve tarıma dayalı endüstride büyük bir ekonomik potansiyeli oluşacaktır. KOP`un gerçekleşmesi bölgesel ve sektörel kalkınmayı sağlayacak, bölgeler arası dengesizlikleri azaltacaktır. Konya Ovaları Projesi`nin gerçekleşmesi ile birlikte; hububat, şeker pancarı, meyve, sebze, yem bitkileri ve haşhaş yetiştiriciliğinde daha yüksek düzeyde verim alınması sağlanacaktır. Bu gelişmelerle birlikte üretimi yapılamayan ürünler de yetiştirilebilecek ve pek çok yeni sektörel fırsatlar doğacaktır. Farklı ürünler yetiştirilmesi yanında artan ürün miktarı, bunları yerinde işleyen entegre tarım tesisleri ve tarım sanayisine ihtiyacı beraberinde getirecektir. Bunun sonucu olarak bölge sanayi şehri konumuna gelecek ve yeni istihdam alanları oluşacaktır. Üretim ile birlikte ihracat kapasitesi artacak ve Türkiye`ye döviz girdisi sağlanacaktır.

KOP projesinin tamamlanması ile birlikte, tarımdaki problemler büyük ölçüde kalkacak ve büyük bir canlılık yaşanacaktır. Tarımdaki bu canlılık sektörle birincil ilişkili olan tarım makineleri sektörünü önemli ölçüde etkileyecek, tarım makine sektöründe de bir canlılığın yaşanmasına neden olacaktır.

Konya’da Tarıma Yatırım Yapmak İçin 10 Neden

1. 41.814 km² yüzölçümü ile Türkiye’nin en geniş arazi varlığına sahip ili olması ve 2.247.860 ha alanda tarım yapılması.
2. Konya ili bazı tarımsal ürünler (buğday, arpa, şeker pancarı, havuç, elma, kuru fasulye vb.) ile hayvansal ürünlerin (et, süt, yumurta tavukçuluğu) üretiminde Türkiye’de ilk sıralarda yer alması.
3. İklim ve toprak yapısı olarak meyvecilik, tarla ziraatı, organik tarım ve diğer tarım alt sektörlerindeki yetiştiriciliğe elverişli olması.
4. Özellikle ayçiçeği ve mısır gibi yabancı döllenmiş bitkilerde izolasyona uygun geniş üretim alanlarının varlığı.
5. Büyükbaş ve küçükbaş hayvan yetiştiriciliğinin karlı yapılabilmesi için gerekli mera alanlarına ve yem bitkileri üretimi için geniş arazilere sahip olması.
6. Türkiye’deki en büyük (2.100 da) “Hayvancılık İhtisas Organize Sanayi Bölgesi”nin Konya’da bulunması.
7. Tarıma dayalı sanayi sektörünün güçlü olması ve bu sektörde hammadde ve yarı mamulün çok rahat temin edilebilmesi.
8. Türkiye’nin tarım alet ve makine sektörünün %65’inin Konya’da bulunması.
9. Konya’nın birçok bölgesinde sulama imkanlarının mevcut olması.
10. Konya ovasının sahip olduğu gece gündüz arası sıcaklık farkları nedeniyle kaliteli tohum üretilmesi, tarım teşkilatı, üreticiler ve firmalar arasındaki güçlü işbirliği sayesinde önemli tohumluk merkezlerinden olması.

Konya’da Yatırım Yapılabilecek Tarımsal Alanlar

Alan	Açıklama
Süt Sığırcılığı	Uygun mera ve yem bitkisi üretim alanlarının mevcut olması, hayvancılık için uygun büyüklükte arazi varlığının olması ve işleme ve pazarlama sıkıntısının olmaması sektör için avantaj sağlamaktadır.
Et Sığırcılığı	Uygun mera ve yem bitkisi üretim alanlarının mevcut olması, hayvancılık için uygun büyüklükte arazi varlığının olması ve işleme ve pazarlama sıkıntısının olmaması sektör için avantaj sağlamaktadır.

Küçükbaş Hayvan Yetiştiriciliği	Bölgeye özgü Akkaraman koyun ırkı mevcuttur ve büyük meraların bulunması küçükbaş hayvan yetiştiriciliği açısından önemlidir.
Yumurta Tavukçuluğu	İlde modern kümes ve işletmeler bulunmaktadır ve Türkiye yumurta piyasasında söz sahibidir. Ayrıca Yumurta Üreticileri Kooperatifi bulunmaktadır.
Et Tavukçuluğu	Konya'da yem ve gerekli hammadde temininin kolay olmasına rağmen, et tavukçuluğu ve buna bağlı mezbahaneler bulunmamaktadır.
Et ve Süt Ürünleri İşleme Tesisi	Et, süt gibi hayvansal ürünlerin üretimi yoğun bir şekilde yapılmakta ve tüketim ve pazarlama konusunda sıkıntı yaşanmamaktadır.
Gıda İşletmeleri	Nüfusun fazla olması, batı ve güney bölgelere ulaşımın kolay olması ve yoğun olarak tarımsal ürün yetiştiriciliğinin yapılması sektörü cazip hale gelmektedir.
Sebze Üretimi	Özellikle havuç üretiminde Konya Türkiye'de ilk sırada yer almakta olup, Kaşınhanı havucu lezzet ve aroması ile ihracatta öncelikli tercih edilmektedir.
Bağcılık	Konya önemli düzeyde bağcılık potansiyeline sahiptir. Hadim, Bozkır ve Güneysınır ilçelerinde Kecimen, Gögüzümü, Hesebali gibi ticari değeri yüksek üzüm çeşitleri yetişmektedir.
Tarla Ürünleri Yetiştiriciliği	Konya'da tarla ürünleri yetiştiriciliğine uygun geniş araziler bulunmaktadır.
Organik Tarım	Konya'da organik tarıma uygun, kirlenmemiş doğal üretim bölgeleri bulunmakta ve organik ürünlere talep giderek artmaktadır.
Tohumculuk	Konya'da 87 adet tohumluk üretim firması bulunmakta olup, başta hububat olmak üzere patates, hibrit ayçiçeği, yem bitkileri ve aspir tohumu üretimi ile Türkiye'de ilk sırada yer almaktadır.

TÜRKİYE VE KONYA'DA TARIMA DAYALI SANAYİ

Tarım ürünlerini hammadde olarak kullanan, bunlara değişik işleme, muhafaza, ambalajlama ve diğer pazarlama hizmetleri uygulayarak ürünlerin nitelik ve niceliklerini iyileştiren imalat sanayi dalına, tarıma dayalı sanayi denilmektedir.

Tarıma dayalı sanayi Türkiye ekonomisinin temel taşlarından biri olarak belirtilmektedir. Gelişmiş ülkeler bugünkü gelişmişlik düzeyine tarıma dayalı sanayide baslattıkları atılımlarla ulaşmışlardır. Tarıma dayalı sanayi tarım ürünlerini en iyi şekilde üreticinin ürününe yeni pazarlar yaratarak onun gelirini artırmaktadır. Bunun yanında önemli bir istihdam olanığı sağlamakta, tüketiciye kaliteli ürün üretmektedir. Bu şekilde tarıma dayalı sanayi tarımsal üretimin ekonomi içindeki katkı payını artırarak ülkeye hammadde kaynağı sağlamaktadır.

Tarım ve sanayi sektörleri birbirini tamamlayan ve karşılıklı etkileşim içinde bulunan sektörlerdir. Çünkü tarım sektörü bir taraftan sanayiye hammadde arz etmekte ve diğer taraftan sanayi ürünleri için pazar oluşturmaktadır. Bu nedenle, tarıma dayalı sanayi, tarım ürünlerini en iyi şekilde değerlendirmek suretiyle üreticinin ürününe yeni pazarlar yaratmak, bunun yanında önemli bir istihdam imkânı sağlamakta, ayrıca tüketiciye kaliteli mamul üretmektedir, ülkede sağlıklı işgücünün oluşmasını sağlayacak yeterli ve dengeli beslenme ihtiyacını karşılamak, tarımsal üretimi teşvik etmek ve yönlendirmek, tarım teknolojinin gelişmesine yardımcı olmak ve dış ticarete katkıda bulunmaktadır.

Dünyada tarımsal kalkınma sürecini tamamlamış olan gelişmiş ülkelerde tarım ürünlerinin ortalama %60'ı, Türkiye'de ise %30'u sanayi işletmelerinde değerlendirilmektedir.

Tarım ve tarıma dayalı sanayinin işlenip ekonomik anlamda değer oluşturması için tarım makineleri sektörü oldukça önemli bir misyon yüklenmiştir. Dünyada önemli bir tarım ülkesi olmamızdan dolayı ülkemizde ve Konya'da tarım makineleri sektörü iyi derecede gelişmiştir. Tarım sektörü gelişmekte olan tüm ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de ulusal ekonominin temelini oluşturmaktadır. Tarım sektörü gıda temelli olduğu için ana sektör sayılmakla birlikte en yakın ilişkili olduğu sektör tarım makineleri sektörüdür. Birbirleri ile sıkı bir ilişki içinde olan iki sektörde, tarım sektöründeki tüm gelişmeler tarım makineleri sektörünü de etkilemektedir. Bu nedenle tarım sektörü, tarım makineleri sektöründen bağımsız olarak ele alınamaz.

Konya, Türkiye'nin önemli tarım kenti olmasının yanı sıra birçok tarımsal makine kullanımında da öncü durumdadır. Konya hızla büyüyen, makineden gıdaya, tarım aletlerinden mobilyaya kadar 80'e yakın ürün yelpazesıyla üretim yapan bir kenttir. Konya sanayi sektöründe yer alan kuruluşların sektörel bazda oldukça geniş bir alanda üretim yapması, ekonomideki hızlı değişim ve krizden asgari düzeyde etkilenmesi açısından önemli bir avantajdır. Konya'daki bir çok firma ürettikleri ürünleri ihraç ederek yurtdışı pazarlara açılmaktadır. Konya'daki firmalar bugün 136 ülkeye ihracat yapmakta ve gerçekleşen ihracat değeri yaklaşık 1,5 milyar dolara yaklaşmıştır.

1960'lı yıllarda Türkiye'de ilk tarım makinesi imalatı Konya'da başlamıştır. Tarımla başlayan makineleşme süreci Konya'daki otomotiv sektörünün de gelişmesini sağlamıştır.

Konya ülkenin önemli bir tarım merkezi olduğundan sanayideki makineleşme çabalarında önceliği tarıma dayalı sanayi oluşturmuştur. Konya'da tarımdan elde edilen gelirin sanayiye yönlendirilmesi bölge tarım ürünlerini ilde değerlendirme çabaları, tarım kesiminin ihtiyaç duyduğu alet ve makinelerin ilde karşılanmaya çalışılması; tarım makineleri, değirmen makineleri, gıda ve diğer sanayi kollarının gelişmesine neden olmuştur.

Konya, Türkiye'nin önemli tarım kenti olmasının yanı sıra birçok tarımsal makine kullanımında da öncü durumdadır. Konya'da en fazla kullanılan tarımsal makine tarım arabası olarak kullanılan römork'tur. Römork'un ardından ise yağmurlama makinesi ve kimyevi gübre dağıtma makinesi gelmektedir.

Konya'nın tarımsal makine bakımından Türkiye'de sıralamasında ilk sırada olduğu tarımsal ürünler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Konya'nın Tarımsal Makineleşme Bakımından Türkiye Sıralamasında 1. Olduğu Makineler

Sır	Ürün Adı	Üretim Miktarı
1	Römork (Tarım arabası)	62.470
2	Yağmurlama makinası	33.679
3	Kimyevi gübre dağıtma makinası	31.420
4	Kombine hububat ekim makinası	26.598
5	Traktör - iki akslı (51-70 Bg)	25.833
6	Kuyruk milinden hareketli pulverizatör	22.718
7	Krema makinası	18.460
8	Traktörle çekilen hububat ekim makinası	13.502
9	Diskli traktör pulluğu	11.045
10	Diskli anız pulluğu (vanvey)	6.784
11	Pancar sökme makinası	3.628
12	Saman aktarma-boşaltma makinası	3.522
13	Kulaklı anız pulluğu	2.758
14	Set yapma makinası	2.748
15	Sap toplamalı saman yapma makinası	1.971
16	Kombine pancar hasat makinası	1.083
17	Selektör (sabit veya seyyar)	393
18	Biçerdöver (6-10 yaş)	265

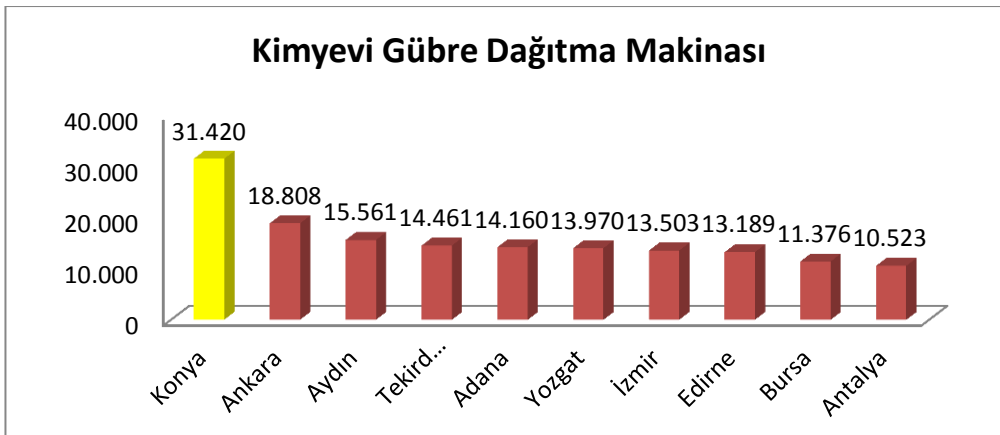
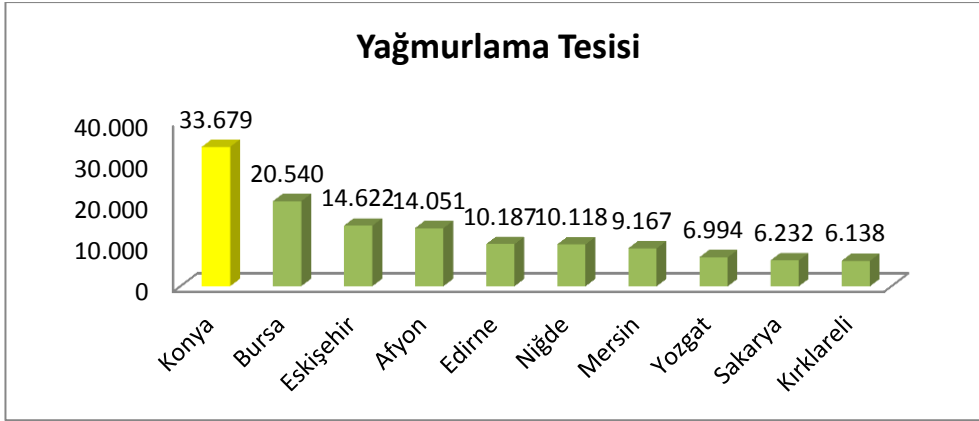
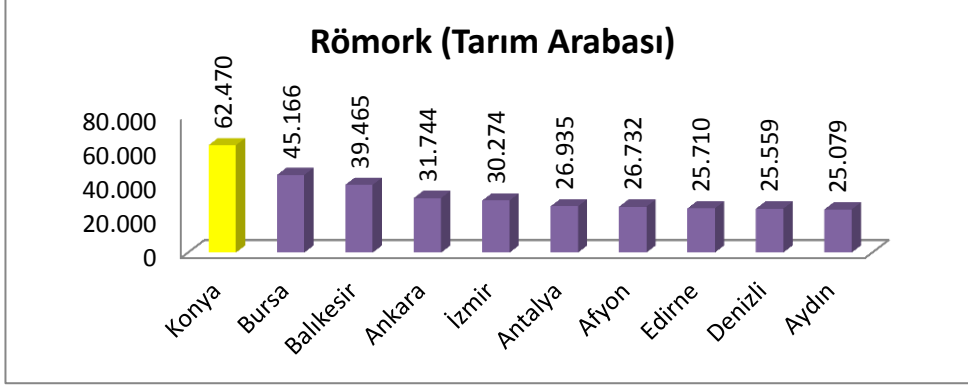
Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Tarım Makinaları ve Aletleri Sektöründe, Konya, traktörlerde kullanılan parçaların %90 ını ve tarım makinalarında kullanılan parçaların %100 ünü üretmektedir.

Konya bu sektörde Türkiye pazarının %65 ine sahiptir. Türkiye tarım makinaları ve aletleri ihracatının %45 ini Konya gerçekleştirmektedir.

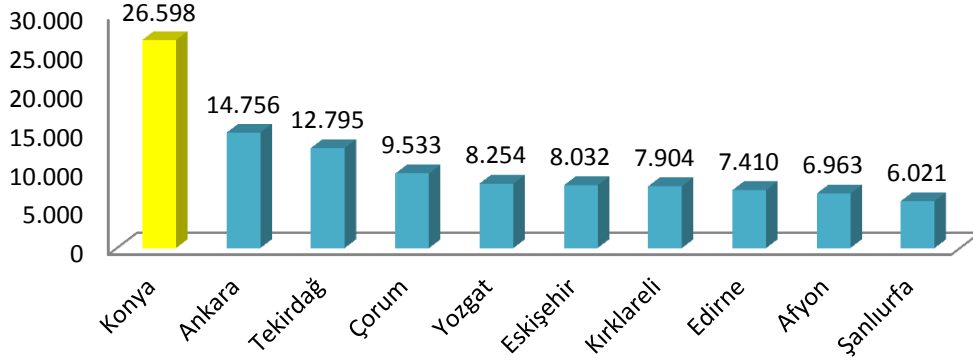

Konya ve Diğer İllerin Tarım Makineleri Kullanım Oranı Bakımından Kıyaslama Tabloları

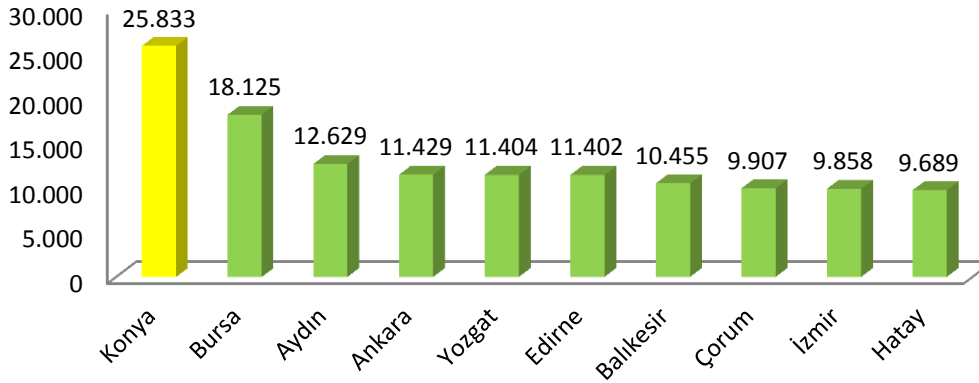

Kombine Hububat Ekim Makinası

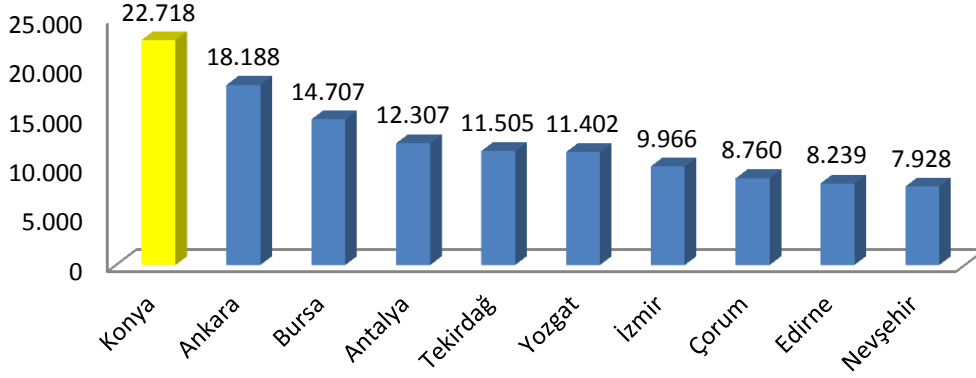

Traktör - İki Akslı (51-70 Bg)

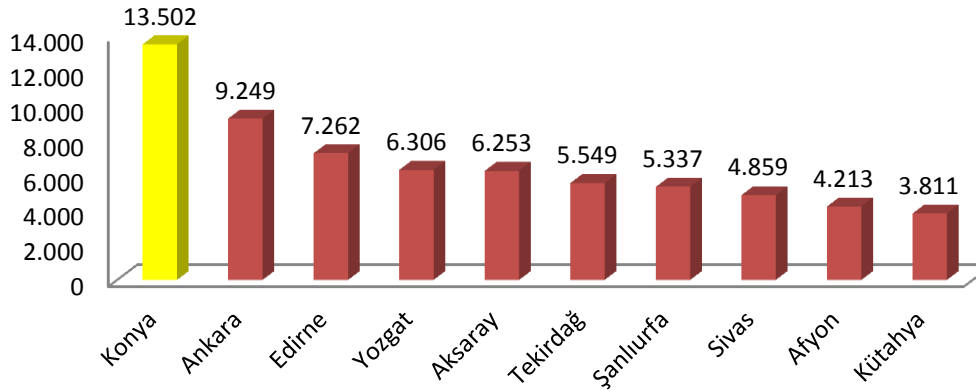

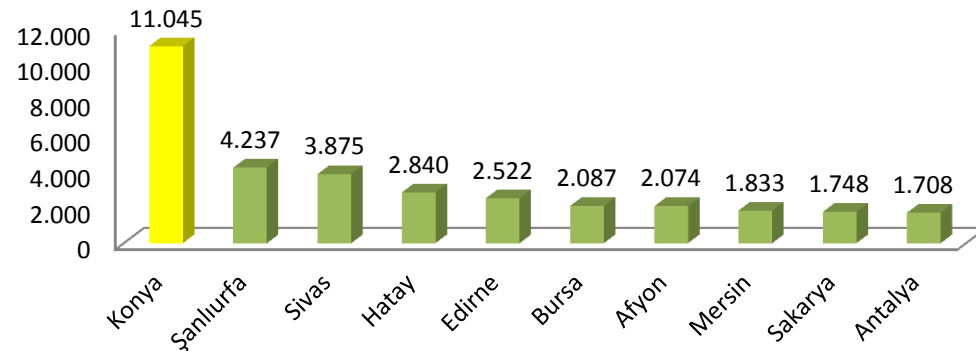
Kuyruklu Milinden Hareketli Pulverizatör

Traktörle Çekilen Hububat Makinası

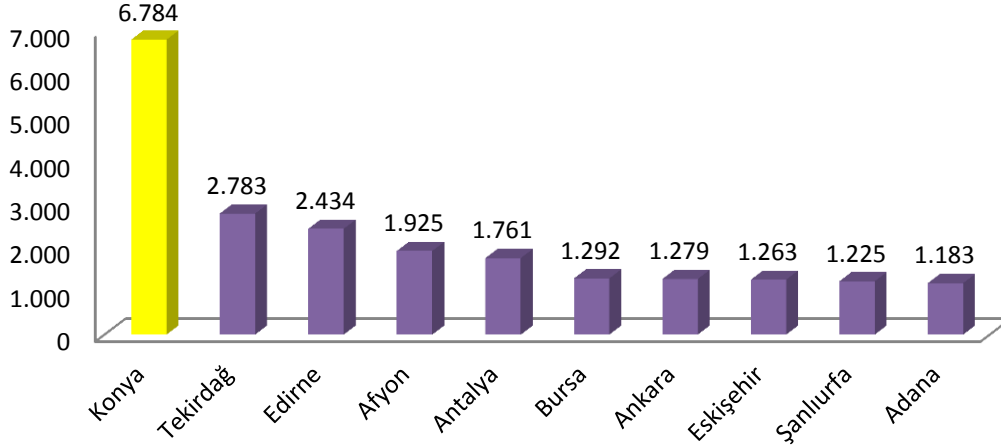

Diskli Traktör Pulluğu

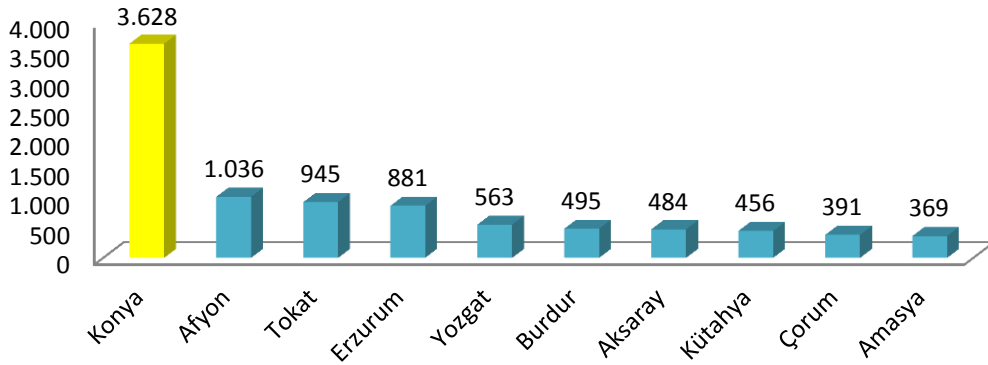

Diskli Anız Pulluğu (Vanvey)

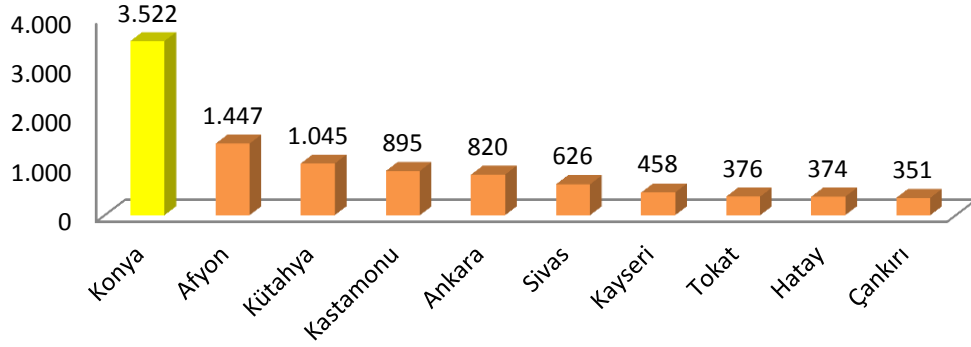
Pancar Sökme Makinası

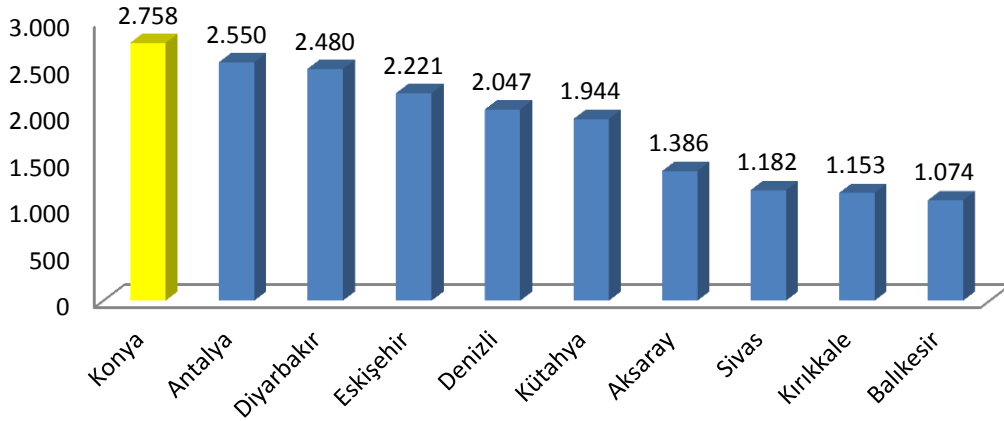

TARIM SEKTÖRÜ DEĞERLENDİRMESİ FEYZULLAH ALTAY

Pancar Sökme Makinası

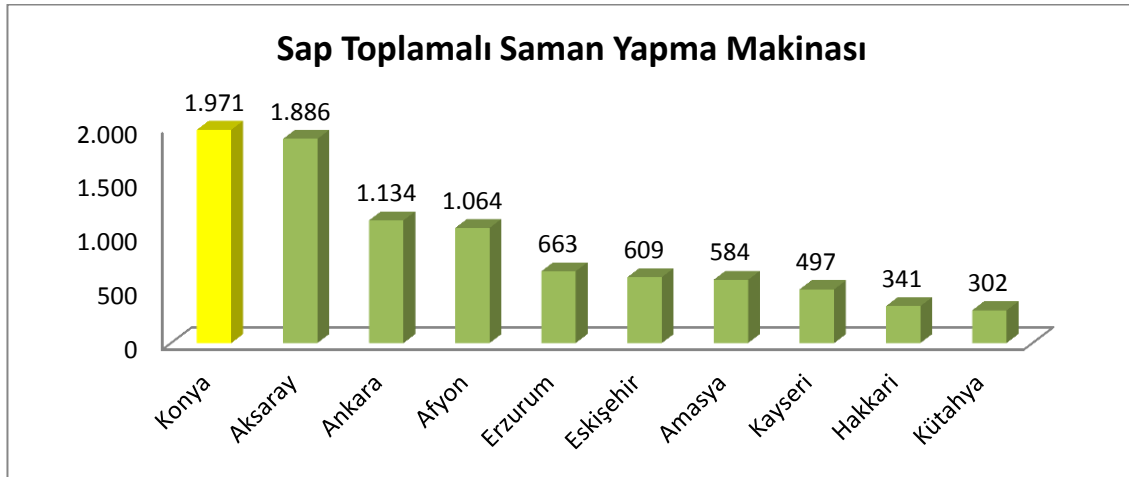
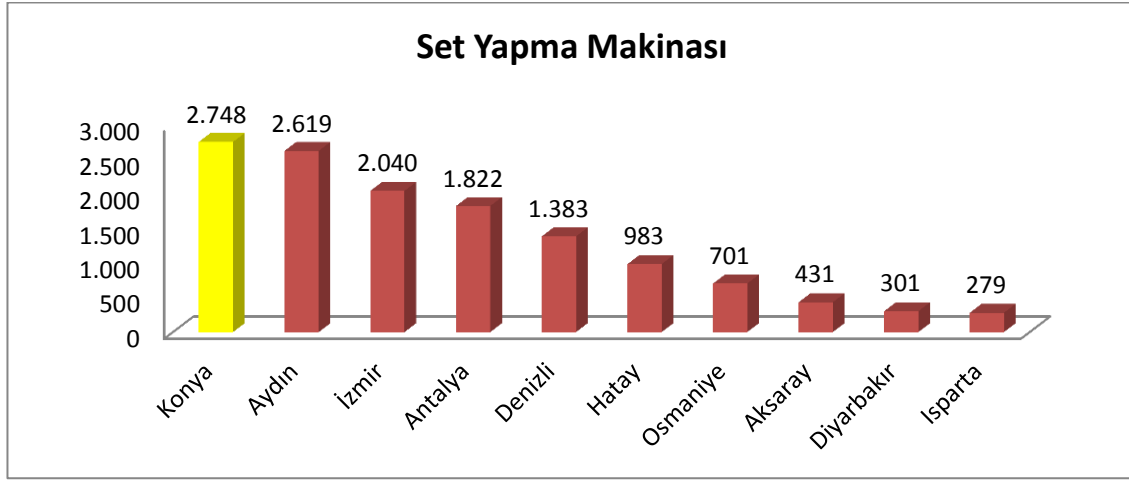

Kulaklı Anız Pulluğu

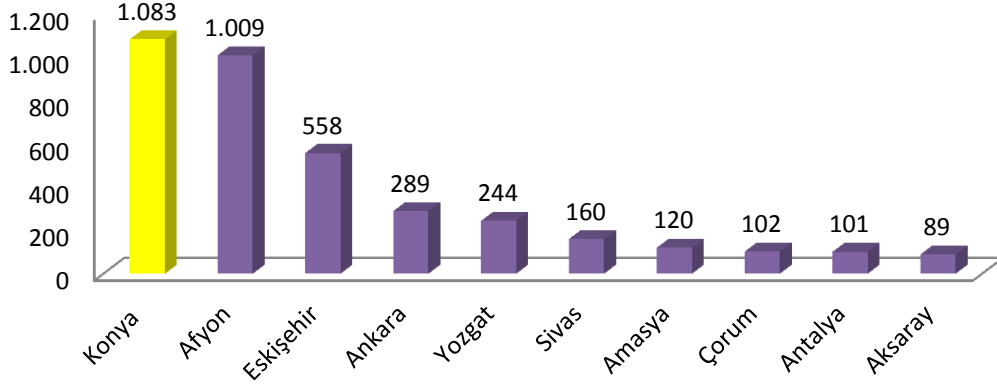
TARIM SEKTÖRÜ DEĞERLENDİRMESİ FEYZULLAH ALTAY

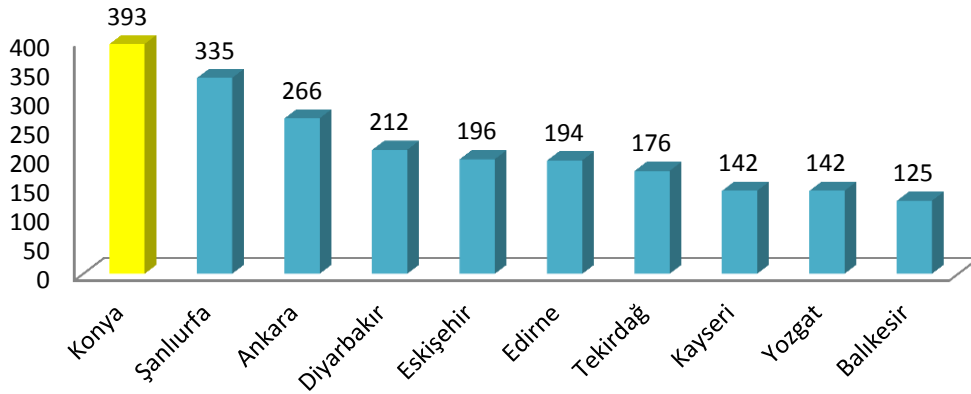

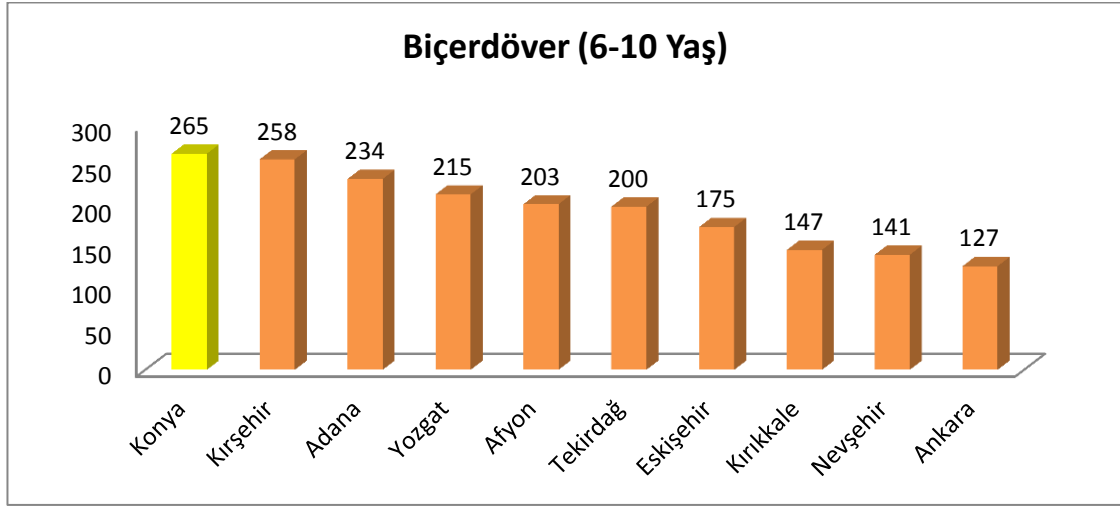
TARIM SEKTÖRÜ DEĞERLENDİRMESİ FEYZULLAH ALTAY

Kombine Pancar Hasat Makinası

Selektör (Sabit/Seyyar)

Tarım makineleri imalatında Konya'da Orak makinesi, Sap parçalayıcı Çayır biçme makinesi, saman elevatörü, Anız patlatma, Tesviye küreği, Mısır silaj makinesi, Hassas çim biçme makinesi, Kaba ot biçme makinesi, Römork, Vanvey, Kepçe, Saman yükleme filesi, Kerdi makinesi, Diskaro, Merdane, Saman aspiratörü, Pulluk Çapa makinesi Çizel, Dippatlatan ve traktör üretilmektedir.

Tarımın makineleşmesiyle birlikte üretimi artırmak için tarımda kullanılan tarım alet ve makinelerinin sayısı da artmıştır. Tarım makineleri imalatında ise traktör üretimi önemli bir yer teşkil etmektedir.

Konya ihracatının %21,7'sini tarım ve tarıma dayalı gıda ürünleri oluşturduğu görülmektedir. Toplam tarımsal ürün ihracatının toplam ihracat içindeki payı da %21,5'tir. Konya her ne kadar tarım şehri olarak bilinse de toplam ihracatının beşte birini oluşturan tarıma dayalı gıda sanayinde de önemli merkezlerden biri konumundadır.

Konya tarımsal ihracatında ilk sırada süt ürünleri yer alırken süt ürünlerinin toplam tarımsal ihracat içindeki payı %26,1 düzeyinde gerçekleşmiştir. İlk beş tarımsal ürün ihracatı toplam tarımsal ihracatın %80'ini oluştururken toplam ihracatın da %21,7'sini oluşturmaktadır.

2012 yılı Konya ihracatında ilk 5 sektör

SEKTÖRLER	Ocak-Aralık (\$)		Değişim (%)	Toplam içindeki payı (%)
	2011	2012		
Taşıt Araçları ve Yan Sanayi	210.334	272.341	29	21
Makine ve Aksamları	212.347	259.229	22	20
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	206.781	183.693	-11	14
Demir ve Demir Dışı Metaller	173.202	141.208	-18	11
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	91.583	98.979	8	8

Tarım alet ve makineleri sektörü sahip olduğu potansiyel, iş hacmi, sağladığı istihdam ve yaptığı ihracat bakımından Konya'nın önde gelen sektörleri arasında yer almaktadır. Mevlana Kalkınma Ajansı tarafından hazırlanan 2023 Vizyon Raporunda da Konya için kümelenme de iki sektör seçilmiş olup bunlardan birisi de tarım makineleri sektörüdür.

TARIMDA TEŞVİK VE DESTEKLER

Genel Teşvik Sistemi

Bölge ayrımı yapılmaksızın, belirlenen asgari sabit yatırım tutarı şartı ile diğer Tebliğ şartlarını sağlayan Tarımsal yatırımlar, Genel Teşvik Sistemi kapsamında;

- Gümrük Vergisi Muafiyeti
- KDV İstinası desteğinden faydalanılabilir.

Ayrıca, Bölgesel Teşvik Sistemi kapsamında teşvik belgesi düzenlenebilecek olan yatırımlar için talep edilmesi halinde Genel Teşvik Uygulamaları çerçevesinde belge düzenlenebilir.

Genel teşvik sistemi kapsamında teşvik edilemeyecek yatırımlar:

- Un, irmik (makarna imalatı ile entegre irmik yatırımları ve mısır irmiği yatırımları hariç), yem (balık unu, balık yağı, balık yemi ve entegre hayvancılık üretimi içindeki yem üretimi hariç), nişasta ve nişasta bazlı şeker.
- Dışarıya yemek hizmeti sunan işletmeler (hazır yemek).
- Küp şeker.

- 5 dekarın altındaki seracılık yatırımları.
- Bitkisel üretim (5 dekar ve üstü seracılık yatırımları, kültür mantarı yetiştiriciliği ve entegre hayvancılık yatırımları içerisindeki yem bitkileri yetiştiriciliği hariç).
- Bölgesel uygulamalar kapsamında teşvik edilecek entegre hayvancılık yatırımları ve şartlı desteklenecek hayvancılık yatırımları dışındaki hayvancılık yatırımları.

- 5 ton/gün ve altında üretim kapasitesine sahip süt işleme yatırımları.

Teşviki belirli şartlara bağlı yatırım konuları:

- Süt yönlü büyükbaş entegre yatırımlarında asgari 150 büyükbaş,
- Et yönlü büyükbaş entegre yatırımlarında asgari 150 büyükbaş,
- Damızlık büyükbaş entegre hayvan yetiştiriciliğinde (et/süt yönlü) asgari 150 büyükbaş/dönem,
- Kanatlı entegre yatırımlarında 100.000 adet/dönem,
- Süt ve et yönlü küçükbaş entegre yatırımlarında (damızlık dahil) 1.000 küçükbaş dönem şartı aranır.

Konya İlinde Bölgesel Teşvikler Kapsamında Desteklenen Tarımsal Sektörler

Bölgesel Teşviklerden Yararlanacak Sektörler	Asgari Yatırım Tutarları veya Kapasiteleri
Entegre hayvancılık yatırımları (entegre damızlık hayvancılık yatırımları dahil)*	1 Milyon TL
Gıda ürünleri ve içecek imalatı**	2 Milyon TL
Su ürünleri yetiştiriciliği (Balık yavrusu ve yumurtası üretimi dahil)	1 Milyon TL
Soğuk hava deposu hizmetleri	1.000 metrekare
Lisanslı depoculuk	2 Milyon TL
Seracılık	40 dekar

*Süt yönlü büyükbaş entegre yatırımlarında 500 büyükbaş, et yönlü büyükbaş entegre yatırımlarında 700 büyükbaş/dönem, damızlık büyükbaş entegre yatırımlarında 500 büyükbaş, damızlık küçükbaş entegre yatırımlarında 2.000 küçükbaş, süt ve et yönlü küçükbaş entegre yatırımlarında 2.000 küçükbaş/dönem ve kanatlı entegre yatırımlarında 200.000 adet/dönem asgari kapasite şartı aranır (damızlık kanatlı entegre yatırımlarında kapasite şartı aranmaz).

**Gıda ürünleri ve içecek imalatı yatırımlarından "makarna, makarna ile entegre irmik yatırımları, şehriye, kuskus, yufka, kadayıf, pirinç, ev hayvanları için hazır yem, balık unu, balık yağı, balık yemi, ekmek, rakı, bira, kuruyemiş, turşu, linter pamuğu, çay, fındık kırma/kavurma, hazır çorba ve et suları ve müstahzarları üretimleri ile tahıl ve baklagil tasnif ve ambalajlanması" yatırımları bölgesel teşviklerden yararlanamaz.

Bölgesel Teşvik Kalemleri

Destek Unsurları	31.12.2013 tarihine kadar (bu tarih dahil) başlanılan yatırımlar	01.01.2014 tarihinden itibaren başlayacak yatırımlar
Gümrük Vergisi Muafiyeti	Tüm Sektörlerdeki Teşvik Belgeli Yatırımlar	
KDV İstisnası	Tüm Sektörlerdeki Teşvik Belgeli Yatırımlar	
Vergi İndirimi		
Yatırıma Katkı Oranı (%)	20	15
Vergi İndirim Oranı (%)	55	40
Sigorta Primi İşveren Hisse Desteği		
Desteğin Uygulama Süresi	3 yıl	-
Desteğin Sabit Yatırım Tutarına Oranı (%)	15	
Yatırım Yeri Tahsisi	Tüm Sektörlerdeki Teşvik Belgeli Yatırımlar	

Bölgesel Teşvik Kalemlerine İlişkin Açıklamalar

- Gümrük Vergisi Muafiyeti: Teşvik belgesi kapsamındaki yurtiçi ve yurtdışından temin edilecek yatırım malı makine ve teçhizat mevzuatta belirlenen hususlar çerçevesinde gümrük vergisinden muaftır.
- KDV İstisnası: 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu gereğince, teşvik belgesi kapsamında uygun görülen makine ve teçhizatın ithali ve yerli teslimleri katma değer vergisinden istisna edilir.
- Vergi İndirimi: 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 32/A maddesi çerçevesinde, kurumlar vergisi veya gelir vergisine uygulanacak indirim oranları ile yatırıma katkı oranlarıdır. İndirilen kurumlar vergisi veya gelir vergisi tutarı yatırıma katkı tutarına ulaşınca kadar indirimli vergi uygulamasına devam edilir.
- Sigorta Primi İşveren Hissesi Desteği: Teşvik belgesi kapsamında gerçekleşen yatırım ile sağlanan ilave istihdam için, ödenmesi gereken sigorta primi işveren hissesinin asgari ücrete tekabül eden kısmı Ekonomi Bakanlığı bütçesinden karşılanır.
- Yatırım Yeri Tahsisi: Teşvik belgesi düzenlenmiş bölgesel desteklerden yararlanacak yatırımlar için Maliye Bakanlığınca belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde yatırım yeri tahsis edilebilir.

KIRSAL KALKINMA YATIRIMLARINI DESTEKLEME PROGRAMI

UYGULAYICI KURUM: GIDA TARIM VE HAYVANCILIK BAKANLIĞI

EKONOMİK YATIRIMLAR

DESTEK KAPSAMI	Tarımsal ürünlerin işlenmesi, depolanması ve paketlenmesine yönelik yeni yatırımlar ile mevcut faal olan veya olmayan tesislerin kapasite artırımı ve teknoloji yenilenmesine yönelik yatırımlar ya da kısmen yapılmış yatırımların tamamlanmasına yönelik yatırımlar
KİMLER BAŞVURABİLİR	Gerçek ve tüzel kişiler
YATIRIM KONULARI	<ul style="list-style-type: none"> • Bitkisel Ürün İşlenmesi, Paketlenmesi ve Depolanması • Hayvansal Ürün İşlenmesi, Paketlenmesi ve Depolanması • Su Ürünleri İşlenmesi, Paketlenmesi ve Depolanması • Tarımsal Ürünlerin Depolanması (çelik silo) • Soğuk Hava Deposu • Alternatif enerji kaynakları kullanan yeni seraların yapımına yönelik yatırımlar • Tarımsal faaliyetlere yönelik alternatif enerji kaynaklarından jeotermal, biyogaz, güneş ve rüzgar enerjisi üretim tesisleri • Hayvansal Orjinli Gübre İşlenmesi ve Paketlenmesi • Koyun, Keçi ve Manda konularında sabit yatırımlar
YATIRIM TUTARI VE DESTEK ORANI	<ul style="list-style-type: none"> • Hibe Esas Yatırım Miktarı<ul style="list-style-type: none"> ✓ Gerçek Kişilerde : 150.000 TL ✓ Tüzel kişilerde : 600.000 TL • Hibe Desteği Oranı : %50

NOT: Uygulamaya ilişkin detaylar 04.09.2012 tarih ve 28401 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Tebliğ'de (Tebliğ no: 2012/64)" yer almaktadır.

BİREYSEL SULAMA YATIRIMLARININ DESTEKLENMESİ

DESTEK KAPSAMI	Kırsal alanda ekonomik ve sosyal gelişmeye katkı sağlamak için, belirlenmiş bireysel sulama makine ve ekipmanları alımlarını ve yerinde montajını desteklemek amacıyla yapılması gerekenlere ilişkin hususları kapsar.
KİMLER BAŞVURABİLİR	Gerçek ve Tüzel Kişiler ile Köylere Hizmet Götürme Birlikleri ve Sulama Kooperatifleri
YATIRIM KONULARI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Tarla içi damla sulama sistemi kurulması ✓ Tarla içi yağmurlama sulama sistemi kurulması ✓ Tarla içi mikro yağmurlama sulama sistemi kurulması ✓ Lineer sistem yağmurlama sulama makinesi alınması ✓ Center pivot sistem yağmurlama makinesi alınması, ✓ Tamburlu sistem yağmurlama sulama makinesi alınması ✓ Güneş enerjili sulama sistemleri kurulması ✓ Trafo uyarı sistemleri kurulması ✓ Ön ödemeli kartlı su sayaçları alınması ✓ Manuel çalışan basınçlı sulama tesislerinin otomasyona dönüştürülmesi.
YATIRIM TUTARI VE DESTEK ORANI	<ul style="list-style-type: none"> • Gerçek kişiler için : 50.000 TL • Tarımsal amaçlı şirketler için : 100.000 TL • Sulama koop. ve köylere hizmet götürme birlikleri için : 200.000 TL • Hibe Desteği Oranı : %50

NOT: Uygulamaya ilişkin detaylar 01.08.2012 tarih ve 28371 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Bireysel Sulama Makine-Ekipman Alımlarının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ" de (Tebliğ no: 2012/57)" yer almaktadır.

MAKİNE VE EKİPMAN ALIMLARININ DESTEKLENMESİ PROGRAMI

DESTEK KAPSAMI	Kırsal alanda ekonomik ve sosyal gelişmeye katkı sağlamak için, belirlenmiş makine ve ekipman alımlarını ve yerinde montajını desteklemek amacıyla yapılması gerekenlere ilişkin hususları kapsar.
KİMLER BAŞVURABİLİR	Gerçek ve Tüzel Kişiler
DESTEKLENEN MAKİNE- EKİPMANLAR	<ul style="list-style-type: none"> Anıza doğrudan ekim makinesi Arıcılık makine ve ekipmanı Balya makinesi Canlı balık nakil tankı Çeltik fide dikim makinesi File sistemi kurulması Biçer Bağlar Mibzer Pamuk toplama makinesi Pancar söküm makinesi Patates söküm makinesi Pülverizatör Sap parçalama makinesi Sap toplamalı saman makinesi Silaj makinesi Süt sağım ünitesi ve soğutma tankı Gübre Dağıtma makinesi Taş toplama makinesi Yem hazırlama makinesi Zeytin hasat makinesi Tambur filtre Su ürünlerinde buzlama makinesi Balıkçı gemilerinde soğuk depo Su ürünleri için kuluçka dolabı El Traktörü Güneş Kolektörü Sıra arası çapa makinesi
YATIRIM TUTARI VE DESTEK ORANI	<ul style="list-style-type: none"> Hibeye Esas Yatırım Miktarı;<ul style="list-style-type: none"> ✓ Gerçek Kişilerde : 50.000 TL ✓ Tüzel kişilerde : 100.000 TL Hibe Desteği Oranı : %50

NOT: Uygulamaya ilişkin detaylar 03.07.2012 tarih ve 28342 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan "Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı Kapsamında Makine ve Ekipman Alımlarının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ"de (Tebliğ no: 2012/36)" yer almaktadır.

IPARD KAPSAMINDA VERİLEN AB HİBE DESTEKLERİ

UYGULAYICI KURUM: TARIM VE KIRSAL KALKINMAYI DESTEKLEME KURUMU
(TKDK)

TEDBİR ADI	DESTEĞE ESAS HARCAMA LİMİTLERİ (EN AZ-EN FAZLA) (AVRO)	DESTEK ORANI (%)
101-1 Süt üreten tarımsal işletmelere yatırım	15.000 - 1.000.000	50-65
101-2 Et üreten tarımsal işletmelere yatırım		
• Bütçe Kalemi-1 (Kırmızı et)	20.000 - 1.000.000	50-65
• Bütçe Kalemi-2 (Kanatlı eti)	15.000 - 500.000	50-65
102 - Üretici Gruplarının Kurulmasına Destek	Yıllık pazarladığı ürün miktarı üzerinden desteklenecek	100
103-1 Süt ve süt ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması		
• Bütçe Kalemi-1 (Süt işleme tesisleri)	50.000 - 3.000.000	50
• Bütçe Kalemi-2 (Süt toplayan üretici örgütleri)	25.000 - 1.000.000	50
103-2 Et ve et ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması		
• Bütçe Kalemi-1 (Kırmızı et kesimhaneleri)	30.000 - 1.000.000	50

TEDBİR ADI	DESTEĞE ESAS HARCAMA LİMİTLERİ (EN AZ-EN FAZLA) (AVRO)	DESTEK ORANI (%)
• Bütçe Kalemi-2 (Kırmızı et işleme tesisleri)	30.000 - 1.000.000	50
• Bütçe Kalemi-3 (Kanatlı eti kesimhaneleri)	30.000 - 1.000.000	50
• Bütçe Kalemi-4 (Kanatlı eti işleme tesisleri)	30.000 - 1.000.000	50
103-3 Meyve ve sebzelerin işlenmesi ve pazarlanması	50.000 - 1.250.000	50
103-4 Su ürünlerinin işlenmesi ve pazarlanması	50.000 - 1.500.000	50
302-1 Çiftlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi ve geliştirilmesi	10.000 - 250.000	50
302-2 Yerel ürünlerin ve mikro işletmelerin geliştirilmesi	10.000 - 250.000	50
302-3 Kırsal turizm	15.000 - 400.000	50
302-4 Kültür balıkçılığının geliştirilmesi	15.000 - 200.000	50

Kalkınma Ajansları Tarafından Desteklenen Alanlar

Kalkınma Ajansları, Kalkınma Ajansı Yönetim Kurulunun kararlaştırdığı ve Kalkınma Bakanlığının onayladığı Çalışma Programı ve Bütçe doğrultusunda hazırlanan ve finanse

edilen Mali Destek Programları kapsamında tarım sektörüne de destek sunabilmektedirler.

Kalkınma Ajansları, detayları yıllık çalışma programında ve başvuru rehberinde açıkça belirtilmek kaydıyla;

- Yerel idarelere,
- Üniversitelere,
- Kamu kurum ve kuruluşlarına,
- Kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarına,
- Sivil toplum kuruluşlarına,
- Kâr amacı güden işletmelere,
- Kooperatif ve birliklere,
- Gerçek ve tüzel kişilere, proje veya faaliyetleri için “Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet destekleme Yönetmeliği’nde belirtilen usul ve esaslar dâhilinde “mali ve teknik” olmak üzere iki konuda destek sağlanmaktadır.

Uygulanan Destek Çeşitleri:

Doğrudan Faaliyet Desteği: Bölgenin kalkınması ve rekabet gücü açısından önemli fırsatlardan yararlanılmasına ve bölge ekonomisine yönelik tehdit ve risklerin önlenmesinde acil tedbirlere yönelik faaliyetlerin proje teklif çağrısı yöntemi uygulanmaksızın doğrudan desteklenmesidir. Bu desteğe; yerel yönetimler, üniversiteler, diğer kamu kurum ve kuruluşları, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, sivil toplum kuruluşları, birlikler ve kooperatifler başvurabilmektedir.

Faiz Desteği: Faiz desteği, kâr amacı güden gerçek ve tüzel kişilerin ilgili aracı kuruluş ile Ajans arasında imzalanacak protokolde belirtilen nitelikteki projeleri için, ilgili aracı kuruluşlardan alacakları krediler karşılığında ödeyecekleri faiz giderlerinin, Ajans tarafından karşılanmasını öngören karşılıksız yardımdır. Bu destekten Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ), çiftçi ve çiftçi grupları, serbest meslek sahipleri yararlanabilmektedir.

Faizsiz Kredi Desteği: Faizsiz kredi desteği, Ajans tarafından kâr amacı güden gerçek ve tüzel kişilerin ilgili aracı kuruluş ile Ajans arasında imzalanacak protokolde belirtilen nitelikteki projeleri için, ilgili aracı kuruluşlar eliyle kredi verilmesidir. Bu mali destek,

Kalkınma Ajansları Proje ve Faaliyet Destekleme Yönetmeliği ve Destek Yönetim Kılavuzundaki usul ve esaslar dâhilinde Ajans tarafından sağlanmakta ve mali destek faiz ödenmeksizin taksitler halinde geri ödenmektedir. Bu destekten Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmeler (KOBİ), çiftçi ve çiftçi grupları, serbest meslek sahipleri yararlanabilmektedir.

TARIMSAL KREDİLER

UYGULAYICI KURUM: ZİRAAT BANKASI, TARIM KREDİ KOOPERATİFLERİ

2012 YILI DÜŞÜK FAİZLİ YATIRIM ve İŞLETME KREDİSİ UYGULAMALARI				
KREDİ KONULARI	İNDİRİM ORANI (%)			Kredi Üst Limiti(TL)
	Yatırım Dönemi	İşletme Dönemi /Kredisi		
HAYVANSAL ÜRETİM KONULARI				
Damızlık süt sığırları yetiştiriciliği	250.000 TL'ye kadar	100	50	20.000.000
	250.001-3.000.000 TL	75	50	
	3.000.001-20.000.000 TL	50	25	
Yaygın hayvansal üretim	50.000 TL'ye kadar	50	50	500.000
	50.001-500.000 TL	25	25	
Damızlık	Etçi sığır yetiştiriciliği	100	100	7.500.000
	Düve yetiştiriciliği	100	100	7.500.000
Büyükbaş Hayvan	Yetiştiriciliği	50	25	3.000.000
	Besiciliği	50	50	3.000.000
Küçükbaş Hayvan	Yetiştiriciliği	100	100	5.000.000
	Besiciliği	100	50	1.500.000
Arıcılık		50	50	1.500.000
Kanath sektörü		50	25	1.500.000
Su ürünleri yetiştiriciliği/avcılığı		50	25	3.000.000

TARIM SEKTÖRÜ DEĞERLENDİRMESİ FEYZULLAH ALTAY

2012 YILI DÜŞÜK FAİZLİ YATIRIM ve İŞLETME KREDİSİ UYGULAMALARI				
KREDİ KONULARI	İNDİRİM ORANI (%)			Kredi Üst Limiti (TL)
	Yatırım Dönemi	İşletme Dönemi /Kredisi		
BİTKİSEL ÜRETİM KONULARI				
Kontrollü örtüaltı tarımı	250.000 TL'ye kadar	50	50	10.000.000
	250.001 -3.000.000 TL	50	25	
	3.000.001 -10.000.000 TL	25	25	
Yaygın bitkisel üretim	25.000 TL'ye kadar	50	50	500.000
	25.001 - 500.000 TL	25	25	
Yurt içi sertifikalı tohum, fide, fidan üretimi		100	100	3.000.000
Yurt içi sertifikalı tohum, fide, fidan kullanımı		50	50	1.500.000
İyi tarım/Organik tarım uygulamaları		50	50	3.000.000

2012 YILI DÜŞÜK FAİZLİ YATIRIM ve İŞLETME KREDİSİ UYGULAMALARI				
MUHTELİF KONULAR	İNDİRİM ORANI (%)			Kredi Üst Limiti(TL)
	Yatırım Dönemi	İşletme Dönemi /Kredisi		
Traktör alımı	35.000 TL'ye kadar	50	50	35.000
	35.001 TL-500.000 TL	25	25	500.000
Tarımsal mekanizasyon (traktör hariç)		50	50	500.000
Modern basınçlı sulama		100	100	1.500.000
Arazi alımı		25	25	500.000
Diğer üretim konular		25	25	500.000

Kredi Vadeleri:

- İşletme kredilerinde 2 yıla kadar
- Yatırım kredilerinde 7 yıla kadar

KONYA'DA TARIM VE TARIMA DAYALI SANAYİNİN GELİŞMESİNE ETKİ EDECEK HUSUSLAR

Konya tarım makineleri imalat sanayi yurt içi talebi karşılayacak, ihracatta yakalamış olduğu gelişmeyi sürdürecektir potansiyele sahip olmakla birlikte sektör günümüzde bazı problemlerle karşı karşıyadır.

Bir ziraat ve hayvancılık şehri olan Konya'da 1960'lı yıllardan sonra sanayi çalışmalarına ağırlık verilmeye başlanılmış olmasına rağmen, kent bu konuda ülke genelinde hak ettiği yeri bulamamış şehirlerin başında gelmektedir.

Konya'da tarım makineleri sektöründeki problemleri sektörün etkilendiği bazı konular mevcuttur. Bunlardan bir tanesi de coğrafi koşullardır.

Coğrafi koşullardan kaynaklanan sorunların başında küreselleşmenin ortaya çıkardığı kuraklık, Konya'nın karasal bir iklime sahip olması ve tarım arazileri ile ilgili yaşanan sıkıntılar gelmektedir.

Sektörde faaliyet gösteren firmalardan kaynaklanan problemlerin başında ise bazı firmaların Ar-Ge faaliyetlerine gereken önemi vermemesi ile ilgilidir. Ar-ge faaliyetlerine yer vermeyen firmalar sektördeki teknolojik gelişmeleri yakından takip edememekte ve bu nedenle firmalar ürünleri üretme konusunda teknolojiyi takip etmeme noktasında problemler yaşamaktadır. Ayrıca firmalar bölgesel rekabette kaynaklanan ortak bir fiyat oluşturamama ve ürüne ilişkin maliyet hesabı yapamama noktasında sıkıntılar yaşamaktadır. Belki de problemlerin başında devamlı ismi zikredilen problemlerin başında ise kurumsallaşma ve markalaşma gelmektedir.

Bir problem tek başına bir olgudan veya kurumdan kaynaklanmadığı için, çözüm aşamasında da tek bir olgudan hareket etmek veya kurumdan yardım istemek imkansızdır. Özellikle problemin çözümü noktasında kurumlar arasında işbirliği çok önemlidir.

Konya'da tarım makineleri sektöründe çözülmesi gereken problemlerde Konya'daki tüm kurumların konuyu tartışması ve ortaya çıkan problemlerin çözümü için bir fikir birliğinin oluşması gerekmektedir.

Son zamanlarda Tarım arazileri sanayi ve konut alanına dönüşmekte ve bu durum tarım sektörü açısından kaygı verici bir duruma doğru gitmektedir. Giderek azalan tarım arazileri, verimi düşük tarım usulleri ile birlikte büyük ekonomik kayıplara sebep olmaktadır. Tarım

alanlarının azalması direkt olarak tarım ve tarıma dayalı sanayi sektörünün de daralmasına sebep olmaktadır. Bu nedenle Konya içerisinde de tarıma açık olmayan alanların ıslah edilerek tarıma açılmasında fayda olacaktır.

Tarım makinelerinin üretilmesi için gerekli olan hammadde, demir ve çeliktir. Bu kapsamda piyasada ki demir çelik üreticilerinin tarım makineleri üreten imalatçıların ihtiyaçlarını yeterli ölçüde ve istenilen zamanda hazırlaması büyük rahatlık olacaktır. Ayrıca kapasitenin dolmaması nedeni ile bazı cins malzemelerin üretiminin yapılmaması imalatçıları zor durumda bırakmakta ve ithalata yönlendirmektedir. Bu konuda alınacak tedbirler hem hammadde sıkıntısı yaşanmaması konusunda önemli bir gelişme olacakken, hem de yerli imalatın kullanılması açısından yararlı olacaktır.

KOP Projesinin bir an önce tamamlanması ile birlikte, tarımda yaşanan gelişmeler ilimizde tarım makineleri sektörünün de önünü açılmasını sağlayacaktır.

Küreselleşen Dünya ya ayak uydurabilmemiz açısından bütün sektörlerde olması gerektiği gibi tarım makineleri sektörünün de ARGE çalışmasına ihtiyacı vardır. Konya'da ki bazı firmalarda ki en büyük eksikliklerden biri ARGE çalışmasına yeterli önemi vermemeleridir. KOSGEB, TÜBİTAK, TKDK gibi kurumların vermiş olduğu desteklerin duyurulması kapsamında ki eksiklikler giderilerek bütün firmaların haberdar edilmesi birçok sektöre yararlı olacağı gibi tarım ve tarıma dayalı sanayi sektörü için de verimli olacaktır.